

11de zondag door het jaar

Mat. 9, 36-10,8

Mensen kunnen op twee nogal verschillende manieren in het leven staan. Bij de eerste, en die is kenmerkend voor onze moderne samenleving, ligt het accent sterk op de eigen actieve inbreng. Er is zoveel te doen in deze wereld. Mensen zijn in nood: lichamelijk, materieel, geestelijk. Ze hebben hulp nodig, nu! Dus we moeten de schouders eronder zetten: niet zeuren, maar handelen. De tweede manier heeft in onze samenleving niet zulke goede papieren. Het gaat dan om een meer passieve, afwachtende levenshouding die weinig of niet productief is. Waar mensen niet veel mee lijken op te schieten.

Niet alleen de westerse cultuur, maar ook het evangelie van vandaag lijkt de actief ingestelde mensen volledig in het gelijk te stellen. Er is een menigte mensen, afgetobd, als schapen zonder herder. Jezus is door medelijden bewogen en vindt dus dat er iets moet gebeuren. Hij stuurt onmiddellijk zijn leerlingen erop uit met een dubbele zending: de verkondiging van het Rijk der Hemelen, en het genezen van zieken, uitdrijven van duivels en zelfs opwekken van doden. De leerlingen worden dus geacht hetzelfde te doen, dus ook hetzelfde te kunnen als Jezus zelf heeft gedaan. Vertaald naar ons toe: we moeten het evangelie verkondigen door concreet de handen uit de mouwen te steken om de zieken en ziekten in ónze samenleving te genezen, om alles wat dood en verderf zaait te bestrijden, om goed te doen aan de mensen, kortom: om een betere en humanere samenleving te maken!

En toch, beste mensen, bevredigt mij dit niet. Natuurlijk moeten we onze mogelijkheden ten dienste stellen van de mensen, in het streven naar een menselijker samenleving, maar daarmee is alles niet gezegd. Om tenminste twee redenen.

Ten eerste heeft ons streven naar een betere wereld niet alleen veel goeds tot stand gebracht, maar ook het communisme, het fascisme en het nationaal-socialisme. Deze ideologieën bleken niet bepaald duivels uit te drijven, maar zelf duivels te zijn! En het is niet toevallig dat ze alle drie in de christelijke cultuur hun oorsprong hebben! Al zijn het alle drie volstrekt onchristelijke, ja zelfs antichristelijke ideologieën, ze hebben hun wortels in de aan het Christendom ontleende gedachte dat we de wereld moeten verbeteren. Hoe heeft een op zich goede gedachte toch zó kunnen ontsporen? Dat zou wel eens kunnen zijn omdat de mens de illusie had zélf alles tot stand te kunnen brengen, zonder het besef van zijn eigen beperkingen en grenzen, en zonder besef dat hij gedragen wordt door een kracht die groter is dan hij, door God. Na 100 jaar en meer dan 100 miljoen slachtoffers zouden we van deze illusie toch genezen moeten zijn.

Een tweede reden, waarom een eenzijdig actieve opvatting van onze zending mij tegenstaat, is het feit dat veel mensen zich hierdoor voortdurend tekort voelen schieten. Om de simpele reden dat er teveel van hen wordt gevraagd, hetzij door anderen, hetzij door henzelf. Veel mensen bouwen hierdoor een schuldgevoel op dat hen uiteindelijk niet activeert maar verlamt. Niet geneest, maar juist ziek maakt. Het is daarom al evenmin toevallig dat in onze druk-druk-druk-samenleving de psychiaters, psychologen en psychotherapeuten het inderdaad nog nooit zo druk hebben gehad.

Tegen deze achtergrond moet mijn reserve tegen een eenzijdige actiegerichtheid worden begrepen. Ik pleit hiermee natuurlijk niet voor volledige passiviteit. Daar heeft inderdaad niemand iets aan. Het is wel een pleidooi voor meer evenwicht. Je zou met het beeld van het evangelie van vandaag kunnen zeggen: het is gezond, en gezondmakend, om op zijn tijd herder te zijn én op zijn tijd schaaap te durven zijn. Om op zijn tijd het initiatief in handen te nemen en mensen te helpen waar dat nodig is, te genezen waar ziekte is, weer tot leven te wekken waar de dood heerst, uiteraard binnen de beperkte mogelijkheden die we hebben. En anderzijds om je op zijn tijd te laten leiden, je te laten bedienen als dat nodig is, ontvankelijk te zijn voor wat anderen voor jou willen betekenen, willen doen. En vooral: ontvankelijk te zijn voor het mysterie dat groter is dan wijzelf. Mijn ervaring heeft me geleerd, dat dat minstens zo helend, zo genezend werkt.

Het houdt ons besef levend, dat we (en nu eindig ik met die schitterende regel uit de eerste lezing) op arendsvleugelen gedragen worden en bij God worden gebracht. Amen.

Jan van de Laar, pastor